

A Fővárosi Törvényszék a Berke & Molnár Ügyvédi Iroda () és a dr. K. I. ügyvéd () által képviselt Betonpartner Magyarország Kft. (1103 Budapest, Noszlopy u. 2.) I. rendű, az Erős Ügyvédi Iroda (), a Wallacher Ügyvédi Iroda () és a Szoboszlai Ügyvédi Iroda () által képviselt Cemex Hungária Építőanyagok Kft. (1095 Budapest, Hajóállomás u. 1.) II. rendű, az Oppenheim Ügyvédi Iroda () által képviselt DBK-Földgép Építési Kft. (1061 Budapest, Paulay Ede u. 55.) III. rendű, a Kulcsár és Sztankó Ügyvédi Iroda () és dr. H. S. ügyvéd () által képviselt Duna-Dráva Cement Kft. (2600 Vác, Kőhidpart dűlő 2.) IV. rendű, az Oppenheim Ügyvédi Iroda () által képviselt Osteuropäische Zementbeteiligungs GmbH (2204 Hamburg, Willy-Brandt str. 69.) V. rendű, a dr. K. F. ügyvéd () és a dr. B. L. ügyvéd () által képviselt LASSELSBERGER HUNGÁRIA Kft. (1238 Budapest, Grassalkovich u. 255.) VI. rendű, a Kulcsár és Sztankó Ügyvédi Iroda () által képviselt Magyar Betonszövetség „v.a.” (1191 Budapest, Üllői út 206. B. ép. I. lh.) VII. rendű, a Dr. N. Cs. I. ügyvéd (), a Faludi Wolf Theiss Ügyvédi Iroda () és a K. Szabó Ügyvédi Iroda () által képviselt STRABAG Építő Zrt. (1117 Budapest, Gábor Dénes u. 2. Infopark D.) VIII. rendű felpereseknek a dr. Számadó Tamás irodavezető jogtanácsos és dr. Nacsá Mónika jogtanácsos által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (1054 Budapest, Alkotmány u. 5.) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. április 6. napján kelt 2.K.34.125/2014/69. számú ítélete ellen a II., a III., a IV., az V., a VI., a VII. és a VIII. rendű felperesek fellebbezésére – nyilvános tárgyaláson – meghozta az alábbi

í t é l e t e t

A Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezését nem érinti; a fellebbezett részét megváltoztatja és az alperes 2014. június 30-án hozott Vj/29-522/2011. számú határozatát a II., a III., a IV., az V., a VI., a VII. és VIII. rendű felperesekre vonatkozó részében hatályon kívül helyezi, az alperest a II., a III., a IV. és az V. rendű felperesek tekintetében új eljárásra kötelezi.

A Fővárosi Törvényszék kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a II. rendű felperesnek 3 000 000 (hárommillió) forint, a III. rendű felperesnek 950 000 (kilencszázötven) forint, a IV. rendű felperesnek 2 000 000 (kétfélmillió) forint, az V. rendű felperesnek 2 200 000 (kétfélmillió-kétszázézer) forint, a VI. rendű felperesnek 1 300 000 (egymillió-háromszázézer) forint, a VII. rendű felperesnek 100 000 (százézer) forint és a VIII. rendű felperesnek 2 000 000 (kétfélmillió) forint

együttes első- és másodfokú perköltséget.

A feljegyzett kereseti és fellebbezési illetékeket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes a 2011. június 9. napján hivatalból indult versenyfelügyeleti eljárásába a VI. rendű felperest 2012. november 19. napján, a VII. és a VIII. rendű felpereseket 2013. szeptember 3-án vonta be. Az alperes az eljárása során három védett tanút (a továbbiakban: 1. tanú, 2. tanú, 3. tanú) hallgatott meg. Az 1. tanú természetes személyazonosító adatainak és lakcímének zárt kezelésére úgy került sor, hogy egy jogi képviselő, meghatalmazása csatolása nélkül írásban, a meg nem nevezett ügyfele adatainak zárt kezelését a Ket. 39/A. §-a, valamint a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 43/H. § (7) bekezdésére hivatkozva kérte azzal az indokkal, hogy ügyfelét az eljárásban való közreműködése miatt súlyos hátrányos következmények érhetik. A 2. és 3. tanúk védett tanúként történő meghallgatásukat - az alperes által készített hivatalos feljegyzések szerint - telefonon kérték, 2012. október 18. napján rögzítetten a 2. tanú esetében azzal az indokkal, hogy „a jövőbeni esetleges piaci tevékenységét egy, a jelenlegi piaci szereplőkre vonatkozó negatív tartalmat is magában hordozó nyilatkozat súlyosan akadályozhatná”; 2012. szeptember 18. napján rögzítetten a 3. tanú esetében pedig azzal, hogy „a jövőbeni elhelyezkedését egy, a piaci szereplőkre vonatkozó esetlegesen negatív nyilatkozat súlyosan akadályozhatná”. Az alperes a 2014. június 30-án hozott Vj/29-522/2011. számú határozatával megállapította, hogy a felperesek, illetve jogelődök (a továbbiakban: felperesek), valamint más vállalkozások egységes, folyamatos és komplex jogsértést folytattak az 1000 köbméter feletti Budapest-környéki transzportbeton megrendelések előre meghatározott kvóta mentén történő felosztása és a transzportbeton árszintjének - végre is hajtott - meghatározása céljából, amely magatartások a Tpv. 11. § (2) bekezdés a) és d) pontjai megsértésével a Tpv. 11. § (1) bekezdésébe ütköztek. A VI. rendű felperes kivételével, akinek jogsértése 2005 januárjától 2007. január 30-ig, valamint a VIII. rendű felperes kivételével, akinek a jogsértése 2005 januárjától 2007. augusztus 20-ig tartott, a jogsértő magatartások a 2005., 2006. és 2007. években valósultak meg. A VII. rendű felperes kivételével az alperes a jogsértések miatt - a Tpv. 78. § rendelkezésein túlmenően - a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa Elnökének 1/2012. Közleménye (a továbbiakban: Bírságközlemény) alapján az I. rendű felperest 185 400 000 forint, a II. rendű felperest 643 900 000 forint, a III. rendű felperest 192 000 000 forint, a IV. rendű felperest 465 800 000 forint, a Frissbeton Betongyártó és Forgalmazó Kft.-t 53 500 000 forint, az V. rendű felperest 550 000 000 forint, a VI. rendű felperest 270 200 000 forint, a VII. rendű felperest 1 000 000 forint és a VIII. rendű felperest 428 400 000 forint versenyfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte, míg az eljárást a keresetekkel nem érintett részben megszüntette. Az alperes a felperesek piacfclosztó magatartása megállapítását a három védett tanú vallomására, a védett tanúk által szolgáltatott táblázatokra, határidőnaplóra, naptárbejegyzésekre, az írásszakértő véleményére, a VII. rendű felperes által szolgáltatott szövetségi okiratokra, valamint az általa a VJ-109/2005. számú ügyben benyújtott mentesítés iránti kérelmében foglaltakra, a VJ-148/2008. számú eljárásban lefoglalt S K spirálfüzetére, az ármegállapodás tekintetében továbbá az általa végzett számításokra is, míg egyéb tekintetben az eljárás alá vontak által szolgáltatott adatokra alapította, mivel a hiteles, aggálytalan, érdektelen,

részben egybehangzó, részben egymást kiegészítő védett tanúi vallomások, az azokat alátámasztó irati bizonyítékok, valamint a további beszerzett adatok logikai láncot alkottak.

Az elsőfokú bíróság a határozat felpereseket elmarasztaló rendelkezéseinek a felülvizsgálata iránti kereseteket elutasította és őket az alperes javára perköltség, az állam javára a feljegyzett illetékek megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolásában megállapította, hogy a felperesek, valamint jogelődök igazgatói és kereskedelmi vezetői a 2005-től 2007-ig terjedő időszakban a piac felosztására és a C-20-as transzportbeton árszintjének megtartására irányuló tárgyalásokon vettek részt. A találkozók és egyeztetések célja az volt, hogy a korábban már meghatározott árszinteket és az eljárásban érintett betongyárak „védett” vevőit megtartsák, valamint felosszák a vevőket a piaci részesedéseknek megfelelően. A tárgyalásokra havonta kétszer, kizárólag az 1000 köbméternél nagyobb munkák esetében került sor. E megállapítását követően az elsőfokú bíróság ismertette az alperes 148 oldalas 570 pontot tartalmazó határozatát, a kereseteket és a felperesi nyilatkozatokat, a bizonyítási indítványokat és az alperesi ellenkérelmet. A jogi indokolásában - hivatkozva a Tpvt. 83. § (1) bekezdésére, az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 324. § (2) bekezdés a) pontjára - utalt arra, hogy a határozatot a keresetek és az ellenkérelem korlátai között vizsgálta felül.

Az elsőfokú bíróság a VI., a VII. és a VIII. rendű felperesek elsődleges kereseti kérelme kapcsán a Tpvt. 52. §-a, az 53. § (4) bekezdése, a 67. § (4) bekezdése, a 68. §-a, a 70. § (1) és (4) bekezdései, a 72. § (1) bekezdés b) pontja hatályos rendelkezéseinek és az EK-Szerződés 81. és 82. cikkeinek együttes értelmezésével - mivel a Tpvt. a vizsgálat fogalmát nem definiálja, valamint a vizsgálat és az eljárás nem azonos fogalmak - arra a következtetésre jutott, hogy a Tpvt. 67. § (4) bekezdésében meghatározott határidő nem ügyféli jog, hanem meghatározott tárgyú múltbeli jogsértésekre vonatkozó vizsgálat indítási tilalom, mely terminológiáját nézve nem elévülés. Kiemelte, hogy a vizsgálat és az eljárás fogalmi azonosítása esetén a Tpvt. 67. § (4) bekezdése mellett a 70. § (4) bekezdésének és a 72. § (1) bekezdés b) pontjának nem lenne megfelelő értelmezési tartománya. A jogsértés utolsó napja és az eljárásba vonás napja között eltelt időnek ezért nem volt jelentősége. A vizsgálat, melybe a VI., a VII. és a VIII. rendű felpereseket – a vizsgálat kiterjesztése folytán – ügyfélként bevonták 2011. június 9-én indult, így e felperesek terhére megállapított folytatólagos jogsértések utolsó napjához képest a Tpvt. 67. § (4) bekezdése szerinti határidő nem telt el.

Az I.-V. rendű felperesek keresete kapcsán a Pp. 206. § (1) bekezdésére utalva hangsúlyozta, hogy „a közigazgatási perekben eljáró bíróság a közigazgatási határozatok törvényességi felülvizsgálatát végzi, mely jogalkalmazással összeegyeztethetetlen a perbeli nyilatkozatok, bizonyítékok olyan irányú értékelése, amelynek következtében a bíróság valamelyik peres fél tényekből levont feltételezései alapján az ellenérdekű fél büntetőjogi relevanciával járó magatartását anélkül állapítaná meg, hogy egyébként a Be. 171. § (2) bekezdése szerinti feltételek fennállnának”. „A felperesek bűncselekményre utaló feltételezései és állításai nem szolgálhatnak alapul a hatósági jogalkalmazás bármely résztvevőjének a Btk. szerint értékelhető magatartása megállapításához”. „Mindez nem jelenti a feltételezéseken alapuló felperesi álláspontok eredendő értékelhetetlenségét, hanem azt, hogy amennyiben valamely tényből vagy tények összességéből a Btk. egyes anyagi jogi rendelkezéseire utaló állítások a közigazgatási eljárás irataiból csak hipotetikusán, lehetőségként fogalmazódnak meg, a bíróság önmagában a feltételezésnek jelentőséget nem tulajdonít.” A felperesek alaptalanul állították a tisztességes eljáráshoz való, valamint a védekezési joguk Alaptörvénybe, illetve az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkébe ütköző sérelmét. Az I., a III. és az V. rendű felperesek alaptalanul hivatkoztak a Be.-re és a Pp. 172. § (5) bekezdésére, mert az alperes eljárására a Tpvt. 44. § (1) bekezdése folytán a Ket. rendelkezései vonatkoznak. A Ket.

50. § (1) bekezdésének és a Tpv. 11. § (1) bekezdésének ismertetését követően megállapította, hogy az alperes tényállás tisztázási kötelezettségének eleget tett; a Ket. alapelvei nem sérültek. A Tpv. 44. § (1) bekezdése folytán a Ket. 39/A. § (1) bekezdése a versenyfelügyeleti eljárás bármely szakaszában alkalmazható. A szakasz értelmezésével összefüggésben - a bizonyítási teher, és a bizonyítékok értékelésének elvei mentén - az alperes eljárása megfelelt a 30/2014. (IX. 30.) AB határozat indokolásából kiemelt megállapításokkal. Összevetve az 1., 2. és 3. tanúk vallomásairól készült kivonatokat e tanúk természetes személyazonosító adatait tartalmazó okiratokkal és a hangfelvételekkel megállapította, hogy a Ket. 39/A. § (1) bekezdésében foglalt feltételek indokoltsága fennállt, a felperesek által ismert kivonatok a Ket. 39/A. § (5) bekezdésének megfeleltek. Az említett szakaszok elemzésével levezette, hogy a kivonatoknak nem kellett teljesíteniük a zárt iratként kezelt jegyzőkönyvre vonatkozó jogszabályi feltételeket, ezért érdemi jelentősége nem volt annak, hogy a 2. tanú meghallgatásáról készült jegyzőkönyv kivonatában a IV. rendű felperes által is hivatkozott karakter megváltoztatásra került. A közigazgatási perben - kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában - lényegtelenek voltak mindazok a felperesi előadások, melyek a védett tanúk nevesítésére vonatkoztak. A monogram nem természetes személyazonosító adat, a VJ-29-441/2011. számú jegyzőkönyv 10-12 oldalain az egyes válaszok előtt olvasható „2. Sz.” jelölés monogramnak nem tekinthető. A közigazgatási per bírósága a „zárt adatkezelés megszüntetéséről” nem dönthet, a zárt adatkezelés törvényi feltételeinek fennállása értékelhető, azonban annak eredménye sem lehet azonos a zárt adatkezelés megszüntetésével, továbbá az indokoltságnak nem mércéje, hogy felperesek megneveznek-e olyan személyeket, akik álláspontjuk szerint azonosak lehetnek a védett tanúkkal. A Ket. 54. § (4) bekezdése és a Ket. 39/A. § (1) bekezdés alapján kimondta, hogy zárt adatkezelés esetén a törvény kategorikusan kizárja az ügyfél jelenlétét a tanú meghallgatásakor, következésképpen azt is, hogy a tanúhoz a vallomás megtételével egy időben ügyféli kérdés legyen intézhető, vagy azonnali indítvány legyen tehető. A vallomások kivonatait az alperes a felpereseknek megküldte, akik azokra reflektálhattak és kérdéseket fogalmazhattak meg, azonban ezzel a jogukkal nem éltek, amelynek oka irreleváns. A védett tanúk és az alperes anyagi érdekeltiségére felperesek szükségtelenül hivatkoztak, mert az alperes jogalkalmazói feladatát teljesíti, valamint a Tpv. 79/A. § (1) bekezdése nem zárja ki, hogy informátor lehessen az eljárás alá vont személyek piaci magatartását, a piacot ismerő személy, és azt sem, hogy az informátor zárt adatkezelése elrendelhető legyen.

Az alperes a megállapításait a védett tanúk vallomásai mellett az irati bizonyítékok – közöttük eredetét tekintve a védett tanúktól független forrásból beszerezett bizonyítékra, a spirálfüzetre is – alapította. A bizonyítékok forrását, beszerzésük időpontját és módját az alperes határozata az eljárás iratainak megfelelően tartalmazza. A tanúk írásban, aláírásukkal igazoltan büntetőjogi felelősségük tudatában nyilatkoztak. A kihallgatás stratégiáját érintő észrevételek irrelevánsak, mert a tanúkihallgatások taktikájának kialakítása a hatóság szabad kompetenciája. A védett tanúk elfogultságát illetően az alperes a tanúvallomásokat okszerűen értékelte; a védett tanúk vallomásai hitelesek. Az alperes nem dokumentált felső vezetői találkozókra alapította döntését, ezért dr. Walter András szövetségi üléseken való részvétele nem volt ügydöntő. A tény pedig, hogy az 1. tanú nem közvetlen résztvevőként utalt a felső vezetői találkozókra, az ilyen találkozók létezésére vonatkozó határozati megállapításokat megalapozatlanná nem tették. E körben kimondta, hogy az „életszerűség” egzaktan kijelölhető korlátokkal nem jellemezhető fogalom, ekként nem is jogfogalom. A VI. rendű felperes egy általa megjelölt névhez kötötten vitatta a 2. tanú középvezetői találkozókra való részvételét, azonban ennek - a zárt adatkezelés tényének perre való kihatása miatt - nem volt relevanciája. A felső vezetői találkozók résztvevőire, a találkozók tartalmára nézve a táblázatok nem közvetlen irati bizonyítékok, e téren pontosította a határozat 428. pontját. A

középvezetői találkozók időpontjaira és résztvevőire vonatkozóan a védett tanúk vallomása a releváns körülmények tekintetében egymással, és az irati bizonyítékokkal is koherensek. Az egyes táblázatok VI. rendű felperesre vonatkozó 7. számmal jelölt oszlopában a becsült szerződésállományra részarány nem szerepelt, azonban e ténynek, valamint a táblázatokon feltüntetett szállítási helyek VI. rendű felpereshez köthetőségének – figyelemmel a fentiek szerint bizonyító erővel rendelkező védett tanúk által a táblázatok létezésére, készítésük körülményeire, azok nem teljes körűségére tett nyilatkozataira – érdemi jelentősége nem volt. Az 1. és 2. tanúnak a táblázatok keletkezésére vonatkozó egyező vallomásából levezette, hogy az 1. és 2. számú táblázat nem manipulált, hanem hiányos. Az alperesnek nem kellett vizsgálnia a táblázatok szerinti leosztások teljesülését, a táblázatok számainak nem kellett egyezniük a felperesek 2006. évi budapesti termelési adataival. A felperesek relevancia nélkül hivatkoztak arra, hogy a közigazgatási eljárás megindulásakor a táblázatban jelölt több cég felszámolás alatt állt, mert jelentősége annak volt, hogy a társaságok az alperes által megállapított jogsértés időszakában létező, jogképes vállalkozások voltak. Az asztali naptár és a határidőnapló is rendeltetésénél fogva olyan használati tárgy, amelynek oldalai más oldalaktól függetlenül, önálló bizonyítékként értelmezhetők és értékelhetők. A határidőnaplóban fellelt szimbólumok számonkérésével, a világnézeti, vallási stb. szempontok feltárásával sem a naplóbejegyzések keletkezésének időpontja, sem pedig a bejegyzésekben szereplő számok és kifejezések okszerűen nem cáfolhatók. A spirálfüzet átemelése jogszerű volt, mert a Vj-148/2008. számú eljárás tárgya a perbelitől különbözött. Az alperesnek nem volt jogszabályból eredő kötelezettsége az asztali naptár és a határidőnapló egészének bizonyítékként történő felhasználása. A határidőnapló releváns bejegyzése nem manipulált, az a 2. tanútól származik. S K és a felperesek nyilatkozatai a táblázatok és a határidőnapló viszonylatában nem ésszerű magyarázatai a spirálfüzet tartalmának. A határozat 216.b. alpontjában szereplő árak a minimálárakra vonatkozó megállapodást nem cáfolják, miként önmagában az árszórás bemutatott ténye, illetve az sem, hogy az árak emelkedését versenykorlátozó megállapodástól független piaci tényezők – alapanyagárak változása – is befolyásolhatták. A határozat 218. oldalán összefoglalt megállapítások az alperes által végzett árelemzésből okszerűen következtek. Az árelemzésre az alperes nem önmagában ügydöntő bizonyítékként hivatkozott, ezért az árelemzés módszerének statisztikai megközelítésű vitatása nem lehet ügydöntő. Az I-VII. rendű felperesek álláspontjaival ellentétben a védett tanúk vallomásai, a védett tanúk által szolgáltatott, illetve a Tptv. 65/A. § szerint beszerzett bizonyítékok kirekesztésére nem kerülhetett sor, e bizonyítékok egymáshoz, és más bizonyítékhoz való viszonyát alperes a Ket. 50. § (6) bekezdésével összhangban értékelte. A középvezetői találkozók során folytatott árrögzítési mechanizmus leírását az alperes határozatának – a védett tanúk által elmondottaknál részletesebben - tartalmaznia nem kellett; a védett vevők hiányára vonatkozó I. rendű felperesi érvelés irreleváns, mely körben az alperessel egyezően mutatott rá, hogy a jogsértés nem hatás, hanem cél szerinti alapon került megállapításra. A jogsértés időtartamára vonatkozó, a védett tanúk nyilatkozatán alapuló 414. pontbeli határozati megállapítás megalapozott. Önmagában a törzsvevők létezése nem versenykorlátozó tényező, és felperesek abban sem tévedtek, hogy a védett vevőket a védett tanúk eltérően jelölték meg, azonban hatáson alapuló jogsértés hiányában védett vevőkre vonatkozó tényállást alperesnek megállapítania nem kellett. A felperesek relevancia nélkül támadták az igazságügyi szakértő által készített szakvéleményt a szakértői vizsgálat módszertanára hivatkozva. A szakértő a kirendelés tárgyára, esküjére, szakmai kompetenciájára tekintettel végezte a vizsgálatot a határidőnapló fénymásolt oldalainak birtokában; a bejegyzések keletkezésének időpontjára levont szakértői megállapításból az alperes okszerűtlen következtetést nem vont le.

Az érintett földrajzi piac pontos meghatározásának ügydöntő jelentősége a jogsértés

vonatkozásában nem volt, mert az alperes ár- és piacfelosztó versenykorlátozó megállapodást tárt fel, és az árrögzítést az irati bizonyítékok mellett a felperesek adatszolgáltatása alapján végzett árelemzés eredménye is alátámasztotta. A IV. rendű felperes keresete kapcsán osztotta azt az alperesi álláspontot, amely szerint a betonnak nincsen közvetlen helyettesítő terméke, és földrajzi piacként Budapest és környéke tételezhető volt, e szempontoknak ugyanakkor – a bírságkiszabás jogalapjára kihatóan – a Tptv. 20. §-nak megfelelő IV. rendű felperesi eljárás hiányában, a Tptv. 17. §-ra vonatkoztatott jelentősége nem volt.

A IV. rendű felperes relevancia nélkül utalt arra, hogy a VII. rendű felperes közgyűlési és elnökségi üléseinek jelenléti ívein azok a személyek nem szerepelnek, akiket az 1. és 2. tanúkkal azonosított. Az ügyintézési határidő alperes általi túlhaladására ugyan a IV. és a VI. rendű felperesek alappal hivatkoztak, ennek azonban a Pp. 339. § (1) bekezdése folytán - figyelemmel az e körben kialakult bírói gyakorlatra is - érdemi jelentősége nem volt.

A VII. rendű felperes terhére megállapított jogsértést szintén bizonyítottnak tekintette azzal, hogy versenyjogi felelőssége kapcsán a határozat 488-489. pontjaiban hivatkozott jogforrásokra utalt; a védett tanúkhöz társított neveknek és ezzel együtt a jelenléti íveknek - a 3. tanú egyértelmű nyilatkozata szerint - nem volt jelentősége. Az alperes a 2007. január 19-i elnökségi ülés meghívójának tartalmából – mint közvetlen irati bizonyítékból – a VII. rendű felperes közreműködésével szervezett középvezetői találkozóra okszerű következtetést vont le, a határozat 442. pontjában pedig iratszerűen mutatott rá, hogy az elnökségi üléseken sem mindig az elnökség tagjai vettek részt.

A Tptv. 78. § (3) bekezdésére, valamint a Pp. 339/B. §-ára utalással megállapította, hogy az alperes a bírságot mérlegelési jogkörében állapította meg, ezért – a Pp. 215. §-ára is figyelemmel – a Pp. 339/B. §-a mentén értékelte az I.-III. rendű és V.-VI. rendű felpereseknek a jogkövetkezményekre vonatkoztatott keresetrészeit, amelyekre vonatkozó érveket alaptalannak ítélte.

Az elsőfokú bíróság a Ket. 39/A. §-ára vonatkozó normakontroll kezdeményezést indokoltnak nem tartotta. A felperesek által indítványozott tanúbizonyítások lefolytatását, írásszakértő, ár- és könyvszakértő bevonását szükségtelennek ítélte, mert a felperesek versenyjogi felelőssége a rendelkezésre álló közigazgatási iratok, és a perben lefolytatott bizonyítás alapján eldönthető volt. Az alperes széleskörű adatszolgáltatás alapján végzett árelemzést, erre a III. és az V. rendű felperesek maguk is hivatkoztak, a releváns termékre alkalmazott árak tekintetében érdemi vita nem volt; az uniós tagállamok fővárosaiban alkalmazott transzportbeton árak feltárásának pedig nem volt jelentősége.

A II. rendű felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását kérte. Az elsőfokú ítélet megállapításaival szemben a tényállás ellentmondásai, hiányosságai, valamint a bizonyítási eljárás szabálytalanságai, hiányosságai, az eljárási garanciák sérülése körében előterjesztett fellebbezési érveit a keresetével azonosan adta elő. Változatlanul hivatkozott arra, hogy a betekintheső iratokból nem derül ki, hogy mikor és milyen eljárási cselekmény révén kerültek az alperes birtokába a táblázatok, s az sem, hogy a védett tanúk miként kerültek a látókörébe. Nem megállapítható, hogy milyen jellegű okokból kérték a védett tanúvá nyilvánítást az érintettek. A védett tanúk beazonosíthatók, a Z.Sz. leírásával az alperes egy jegyzőkönyv kivonatában egyikük személyét akaratlanul is elárulta, majd ezt a kivonatot eltüntette, a kivonatot kicserélte. A tanúvallomások nem szó szerint jegyzőkönyvezték, a több órás meghallgatásokat pár oldalas jegyzőkönyvben foglalták össze, amelyből a vizsgálói kérdések nem derülnek ki. A védett tanúk vallomásai sajátosan hasonlítanak egymásra abban, hogy

bizonyos témákat egyformán általánosan nagy vonalakban fejtenek ki, míg egészen apró részletekért egyformán, konkrétumokkal taglalnak, valamint a második vallomás alkalmával helyesbítik csak a korábbi vallomás valamely tényadatát. Az alperes az ellentmondások, illetve a változtatások okait nem tisztázta. Meghallgatási módszere szerint a tanúk nem maguktól nyilatkoztak. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az eljárás befejezése után derült ki, hogy a védett tanúk valamelyike 28 millió forint informátori díjért szolgáltatott bizonyítékot; a határidőnaplót szolgáltató egyértelműen náci eszméket vall; egyikük versenytársuk vezetője, aki érdekelt az eljárás alá vontak anyagi helyzetének rontásában, mindhárman az eljárás alá vontak alkalmazottjai voltak korábban, kettőjüknek oly módon szűnt meg a munkaviszonya, ami alapján harag, ellenséges érzület alakulhatott ki. Mindezek alapján állította, hogy a tanúk nem érdektelenek, nem elfogulatlanok; a vallomások hiányosak, önmagukkal és egymással ellentmondások: nem hitelesek. A táblázatok bármikor, bárki által előállíthatók, ezért nem állapítható meg, hogy korabeli bizonyítékok lennének; bizonyító erejük nincs, csak számokat tartalmaznak, amelyek nem tanúsítják a határozat szerinti piacfelosztást. A táblázatok, a határidőnapló, az asztali naptár által lefedett időtartam rendkívül nagyfokú és valószínűtlen egybeesést mutat, amelynek okait az alperes nem tisztázta. A spirálfüzet és a táblázatok között jelentős különbségek vannak, a hasonlóság csak annyi, hogy a piaci szereplők és esetlegesen piaci részesedés változásokat mutató számok vannak mindkét iratban, amiből még nem következik piacfelosztás. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget a felperesek „hipotetikus feltételezéseken alapuló” álláspontjának, a közigazgatási eljárásban megvalósult esetleges tisztességtelen eljárási módoknak, amelyek büntetőjogi relevanciával bírhatnak, valamint, hogy az árrögzítéssel érdemben nem foglalkozott. Vitatta az érintett földrajzi piacra vonatkozó ítéleti megállapítást. Annak pontos meghatározása azért lényeges, mivel alátámasztja vagy cáfolja azt a hipotézist, hogy az eljárás alá vontak képesek lehettek az érintett piac egészének felosztására. Esetükben jóval kisebb szállítási távolság az ésszerű, amelyből következően a gyárak elhelyezkedése okán nem lehettek egymás versenytársai. Az ítélet alaptalanul minősítette aggálytalannak a szakértői véleményt, amely semmilyen indokolást, módszertani leírást nem tartalmaz. Vitatta a jogsértés időtartamára vonatkozó megállapítást is, mert a védett tanúk többsége nem erősítette meg, hogy a jogsértő magatartás 2007. év végéig tartott, az írásbeli bizonyítékok pedig csak 2006-ra utalnak. Álláspontja szerint a megállapított bírság a bírságközlemény II.2.4. pontjába ütközik, mert az alperes nem adta indokát annak, hogy mi az a kivételes ok, ami miatt a külföldön elért forgalmát is fegyelembé vette. Az iratok közt nem lelt iratát, mivel azt az alperes nem vitatta, a bíróságnak el kellett volna fogadnia. Bizonyítási indítványa elutasításával összefüggésben utalt a Kúria Kfv. III. 37.690/2013/29. számú ítéletében foglaltakra; miszerint elegendő igazolni, hogy van ésszerűbb értékelése a bizonyítékoknak, létezik okszerűbb jogi mérlegelés.

A III. és az V. rendű felperesek azonos tartalmú fellebbezésükben az elsőfokú ítélet keresetük szerinti megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérték.

Indokaik szerint az elsőfokú ítélet megalapozatlan, az állítólagos bizonyítékok nem alkalmasak a jogsértés bizonyítására, azokat az eljárásból ki kellett volna rekeszteni, amely okból az ítélet a Ket. 2. § (3) bekezdésébe, a 3. § (2) bekezdés b) pontjába, az 50. § (1) és (6) bekezdéseibe, az Európai Jogok Egyezségokmánya 6. cikk (1) és (2) bekezdéseibe, az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikk (2) bekezdésébe, a Tpv. 11. §-ába, valamint a Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütközik. A védett tanúk vallomása nem bizonyíték, figyelemmel arra, hogy a meghallgatás módja súlyosan sértette a tisztességes eljáráshoz, valamint a védekezéshez való jogot, amelynek korlátozása sérti az Emberi

Jogok Európai Egyezményét, valamint az Alaptörvényben szabályozott tisztességes eljáráshoz, valamint a védekezéshez való jogot. Az alperes kizárólag javasolt kérdések feltételét tette lehetővé, amelyet saját belátása szerint módosíthatott; megfosztotta a keresztkérdések feltételének lehetőségétől a védett tanúk szavahihetőségének megállapításához. A három éve folyamatban volt ügyben biztosított két naptári nap jogaik megfelelő gyakorlását kizárta. A táblázatok manipuláltak, erre nézve a 2. tanú kifejezetten nyilatkozott. Ezt a bíróság alaptalanul mellőzte és tévesen értékelte a táblázatokat hiányosnak és vélte úgy, hogy a manipulálást kizárja, hogy az 1. tanú büntetőjogi következmények tudatában, büntetőjogi felelősségéről nyilatkozva nyújtotta be azokat. A táblázatokból nem sorok, hanem oszlopok hiányoznak, amiből következik, hogy azokat utólag készítették. A 2. tanú határidőnaplóját az elsőfokú bíróságnak ki kellett volna rekesztenie. Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság a neonáci szimbólumokra, amelyek tömkelegével fordulnak abban elő, mindössze rövid, néhány bekezdésben tért ki. A náci, a neonáci, valamint sátánista szimbólumok: a horogkeresztek, az SS rövidítés, a „8”, valamint a „88”, a lefelé néző ötágú csillag rajzok alapján nyilvánvaló, hogy a 2. tanú személyiségének integritásával kapcsolatban komoly aggályok merülnek fel, ezek jelentős kihatással vannak a szavahihetőségére, az általa rendelkezésre bocsátott bizonyítékok hitelességére és bizonyító erejére. Az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelése irratellenes, kirívóan okszerűtlen és jogszabálysértő: az állítólagos bizonyítékok alapján egyébként sem lenne megállapítható versenyjogi felelősségük. A védett tanúk nyilatkozata önmagukban és egymással összevetve is ellentmondásosak, amivel kapcsolatban elfogadhatatlan az az elsőfokú bírói megállapítás, hogy e körülmények az alperes azon állítását erősítik, miszerint a meghallgatásukat megelőzően nem volt kapcsolatfelvétel. A védett tanúk első vallomása állt egymással ellentmondásban, mert a második meghallgatásukkor ezek az ellentmondások hirtelen megszűntek, egymással megegyező választ adtak azokra a kérdésekre, amelyekre korábban eltérően nyilatkoztak. Ez igazolja, hogy egymással kapcsolatba léptek az első meghallgatásukat követően. A védett tanúk elfogultak, nyilatkozataik nem pártatlanok, mert az eljárás alá vont vállalkozások munkavállalói voltak, munkaviszonyaik megszűnése nem volt békés, amelyet követően az eljárás alá vontak versenytársainál helyezkedtek el, illetve szereztek érdekeltséget. Az a körülmény, hogy e tanúk elfogulatlanságukról nyilatkoztak az elfogultságuk megállapítását nem zárják ki, az ezzel kapcsolatos első bírói érvelés megalapozatlan, az alperes ezzel kapcsolatos megállapítása elfogadhatatlan. A bizonyítékok hitelességével kapcsolatos törvényszéki döntésre utalva hivatkoztak arra, hogy az elfogult tanútól származó bizonyíték bizonyító ereje jelentősen csökken. Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a védett tanukat vezérlő pénzügyi motivációkat, különös tekintettel az informátori díjra. Az alperesi határozat nem tartalmaz semmiféle információt a budapesti piacon fennálló piaci részesedésekről, a 70%-ra vonatkozó megállapítása a teljes magyarországi piacra vonatkozik, így megalapozatlan a bíróság ezen alapuló 15 pontja, a további 5 pont felszámítása pedig azért alaptalan, mert az állítólagos bizonyítékok azt nem igazolják, hogy az állítólagos megállapodások végrehajtására sor került volna. Miközben ez utóbbit az elsőfokú bíróság tényként megállapította, annak következményeit a bíróság tekintetében nem vonta le. A felperesek bizonyítási indítványának elutasítása sérti a Pp. 163. § (1) bekezdését, a 177. § (1) bekezdését, a 141. § (2) bekezdése első mondatát, valamint a 206. § (1) bekezdését. Az indítványokat megalapozó részletes érvekre az elsőfokú bíróság általános megállapításokat tett. A szavahihetőség, a motiváltság, az ezekről szerzett benyomások megállapításának érdekében szükséges Hornek Károlynak és Zárda Szabolcsnak, a védett tanúknak, Hornek Károly korábbi kollégájának, továbbá a vizsgálóknak, valamint a bejegyzések időpontjáról az írásszakértőnek a meghallgatása és új írásszakértő kirendelése. Fenntartotta a Ket. 54. § (4) bekezdésével kapcsolatban alkotmánybíróági normakontroll kezdeményezésére vonatkozó indítványát.

A IV. rendű felperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet és a határozat megváltoztatásával az eljárás megszüntetését kérte.

Érvei szerint az elsőfokú bíróság alaptalanul mellőzte, illetve utasította el bizonyítási indítványait annak ellenére, hogy az alperesi megállapítás és bizonyítás aggályosságát igazolta. A C/20-as betonra vonatkoztatott tárgyalás vagy egyeztetés az alperesi állítással szemben értelmetlen és alaptalan, mivel a C/20 csak a testsűrűséget és a szilárdságot jelöli, miközben a konzisztencia, a nyomószilárdság és környezeti osztály további tényezői az egyes betonfajtáknak, s mint ilyenek befolyásolják az előállítás költségeit, a beton árát, nem szólva arról, hogy ugyanazon létesítménynél gyengébb és erősebb szilárdsági osztályba tartozó betont is rendelnek. Tényszerűen igazolta, hogy a transzportbeton helyettesíthető betonszerkezetekkel, acélszerkezetekkel, téglával, aszfalttal és fával, amely bizonyítást nem igénylő olyan köztudomású tény, amelyet az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott. Köztudomású tény az is, hogy egy betonüzem 20-40 km sugarú körben tudja a termékét értékesíteni, mert az előállítástól a bedolgozásig 2 óra nem telhet el. Budapest és környéke területe hozzávetőleg 750 négyzetkilométer, ezért az a transzportbetont előállító cég, amelynek nincs az adott projektet 2 óra alatt elérő betonszállítási lehetősége, nem állapodik meg másik céggel a projekt vonatkozásában, mivel nincs miről megállapodni. Ennek következtében a Tptv. 14. §-ába ütköző módon határozta meg az alperes az érintett piacot; az áru és a földrajzi terület figyelembevételével földrajzi piacként Budapest és környékét.

A védett tanúkon kívül meghallgatott összes tanú vallomása cáfolta az ármegállapítás és a piacfelosztás tényét, ezt, valamint a VII. rendű felperes által csatolt dokumentumokat az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta. A védett tanúk személye ismertté vált, mivel az iratoknál elfekvő híváslista alapján az 1. tanú, míg a jegyzőkönyvi megjelölés következtében a 2. tanú azonosíthatóvá vált. Meghallgatásuk a vizsgálati eljárásban szabálytalan volt, az időtartam nem jegyzőkönyvezett, motivációkat, érdekeiket, szavahihetőségüket nem tárták fel; egyoldalúan irányított volt a kérdések feltétele, a jegyzőkönyvezés átláthatatlan. E szabálytalanságokat a versenytanácsi meghallgatások során csak részben orvosolták, ott továbbiak keletkeztek, mert a 2014. április 9-i meghallgatásról kétféle jegyzőkönyvet adtak ki, az egyikben a tanú Z. SZ., a másikban szám szerinti megjelölésével; a védett tanú helyett a jogi képviselője nyilatkozott. Az alperes 48 órát adott észrevételezésre, amely még a postai továbbításra sem elégséges, figyelemmel az ügy bonyolultságára is. A védett tanúk a felső vezetők évenkénti egyszeri megbeszéléséről semmilyen konkrét vagy közvetlen tény, időpontot, helyet nem jelöltek meg. A középvezetői találkozókon olyan felső vezetőket neveztek meg, akiknek a részvétele értelmetlen lett volna, valamint olyanokat, akik nem tartoztak a középvezetői körbe és nem volt érdemi kompetenciájuk. A táblázatban szerepelnek olyan vevők, akik már nem voltak vevők, mert működésük felszámolás, vagy végelszámolás okán megszűnt, köztük a Pillér Szerkezetépítő Kft., amely 2003 óta állt felszámolás alatt, és voltak olyanok is, akik 2005 és 2007 között igazoltan nem rendeltek betont. Álláspontja szerint a táblázat egy valótlan adata az egész táblázatot aggályossá teszi, jelen esetben pedig egynél több aggályos momentum van. A határidőnaplóban és S K spirálfüzetében levő adatok feltűnően hasonlóak, ezek okára a Vj/148/2008. számú alperesi végzés ad magyarázatot. Az alperesi eljárásban meghallgatott tanúk és ügyfelek racionális magyarázatot adtak arra, hogy hogyan lehet a versenytársak termelési adatait a jövőre nézve is megbecsülni, illetve hogyan lehetnek a piaci szereplők a versenytárs adatainak birtokában. A jelentősebb projektek, azok volumene, a nyertesek ismerhetők, a versenytársak termelése jól megbecsülhető egyeztetés nélkül, ezért a spirálfüzet és a határidőnapló önmagukban semmilyen jogsértést nem bizonyítanak.

Az alperes által megállapított tényállás, az annak alátámasztására felhozott bizonyítékok

ellentmondásosak, aggályosak, amelynek következtében a bizonyítás kiegészítése elengedhetetlen, az arra vonatkozó bizonyítási indítványokat a bíróság alaptalanul utasította el. A védett tanúk meghallgatására a Pp. 172. § (5) bekezdése alapján van lehetőség. Mivel a 2. tanút az iparban tevékenykedők személyesen és nem mint szélsőjobboldali nézeteket vallót ismerik, ezért kérdéses, hogy kitől származnak és mennyire hitelesek a bejegyzések. Ennek tisztázása írásszakértő bevezetését teszi szükségessé. A határozatban megjelölt árelemzés, az alkalmazott árak hasonlóságának indoka nem az alperes által megjelölt áregyeztetés, hanem a költségtényezők hasonlósága, vagy éppen azonossága, amelyet árszakértő bevezetésével lehet igazolni.

A VI. rendű felperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet és az alperesi határozat megváltoztatásával az eljárás megszüntetését, másodlagosan a határozat hatályon kívül helyezését, harmadlagosan a határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárás lefolytatására való kötelezését, negyedlegesen a bírság 71 600 000 forintra való mérséklését, ötödlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

Álláspontja szerint az eljárásba történt bevonásakor 2012. november 19. napján hatályos Tpvt. 47. § (1) bekezdés a) pontja, a 67. § (4) bekezdés a) pontja és a 70. § (1) bekezdése szerint, valamint a kommentári magyarázatok értelmében a vizsgálat a versenyfelügyeleti eljárás első szakasza, a vizsgálat indításának időmúlás miatti akadálya: elévülés. Az elsőfokú bíróság tévedett, amikor a vizsgálatot az eljárással nem azonosította, amely értelmezéssel kiüresítette a Tpvt. 67. § (4) bekezdését. Vele szemben az eljárás a bevonásakor indult, ettől az időponttól gyakorolhatta ügyféli jogait. A jogsértő magatartás abbahagyásának időpontjától az öt bevonó végzés meghozatalának időpontja között több mint 5 év eltelt, amely a vele szembeni vizsgálat, a versenyfelügyeleti eljárás indításának törvényi akadálya.

Érdemben azzal érvelt, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte helytállóan az alperesi „bizonyítékokat”, alaptalanul mellőzte a bizonyítási indítványokat. A szakértő fénymásolt oldalak vizsgálatával készített szakvéleménye elfogadhatatlan. A bíróság az árelemzéshez szükséges szakértelemmel nem rendelkezik, ezért mellőzhetetlen az árszint és az ár mögött levő költségtényezők közgazdaságilag alátámasztott szakértői vizsgálata és elemzése. Utalt arra, hogy a perbeli árszintet a piaczgazdasági folyamatok önmagukban meghatározták, ezért semmilyen árszint tárgyalásra nem volt szükség a piaci szereplők szállítói oldalán. Az írásbeli „bizonyíték” szerint a jogsértés időtartama legfeljebb hét hónap, amelyet a bírság megállapításánál figyelembe kell venni.

A VII. rendű felperes a fellebbezésében elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperesi határozatra kiterjedően az eljárás megszüntetését kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a Tpvt. 44., a 47. és 52. §-ait, az 53. § (4) bekezdését és a 67. § (4) bekezdését, amelyekből levezette, hogy az alperes a feltételezett jogsértés esetén sajátos versenyfelügyeleti eljárást indít, amely két szakaszból a vizsgálati és a versenytanácsai szakaszból áll. Az eljárás mindkét szakasza konkrétan feltételezett jogsértés alapján konkrét jogi személy ellen indul, akinek ügyféli jogai vannak. Az eljárásba bevont személyek bevonásuktól kezdődően gyakorolják ügyféli jogait, velük szemben az eljárás ekkor kezdődik. Az alperes szerint a jogsértést 2007. december 31. napjáig folytatta, amelyre figyelemmel a vele szemben 2013. szeptember 3-án megindított eljárás a Tpvt. 67. § (4) bekezdésébe ütközik, mert tekintetében az elévülés beállott.

Érdemben azzal érvelt, hogy az ítéleti megállapítással szemben a magatartását önmagában kell

megítélni; jogsértéséről azonban az alperes hitelt érdemlő bizonyítékkal nem rendelkezik. A védett tanúkon kívül meghallgatottak nyilatkozatát az alperes nem fogadta el, előbb azzal, hogy az eljárás alá vontakkal függő viszonyban álló személyektől objektív vallomás nem várható, utóbb azért mert e személyek elfogultak, noha e személyek csak annyira elfogultak, mint az alperes által favorizált három védett tanú. Állította, hogy az egyesület közgyűlése, elnöksége, bizottságai, valamint tisztségviselői jogkörükben eljárva semmilyen jogsértő cselekménynek nem voltak részesei. A védett tanúk aggályos állításaival szemben az általa csatolt okiratok igazolják az azokban foglaltakat. A 2007. január 19-i elnökségi ülés meghívójának szövegezése az általa koordinált budapesti behajtási engedélyhez kapcsolódó megbeszélésre vonatkozott, amelyen a vidéki tagoknak érdekeltség hiányában szükségtelen lett volna a részvételük.

A VIII. rendű felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését kérte.

Fenntartva kereseti indokait azzal érvelt, hogy indokolás nélküli és helytelen az elsőfokú bíróságnak az a következtetése, hogy a vizsgálat és az eljárás nem azonos fogalmak. Az ítélet nem fejt ki, hogy a felhívott jogszabályhelyekre vonatkozóan mit jelent az „értelmezési tartomány”, és nem indokolja, hogy abban miért nem helyezhető el az elévüléssel kapcsolatban általa kifejtett jogi érvrendszer. Nincsen hivatkozás olyan jogszabályhelyre, bírói gyakorlatra vagy jogirodalmi forrásra, amelyből az ítéleti következtetések levezethetők lennének. Álláspontja szerint a Tpvt. a különbségtételre nem ad lehetőséget; az ítéleti értelmezés a jogszabálysövegből nem olvasható ki. Nincs eltérő szabályozása a vizsgálatnak és az eljárásnak; nincs kétféle eljárásjogi státusz. Az egységes kezelésmódot támasztja alá az is, hogy a tilalmi határidőt tartalmazó Tpvt. 67. § (4) bekezdése a törvény „A versenyfelügyeleti eljárás megindítása” címe alatt található. A szakasz elhelyezkedése azt tükrözi, hogy az nemcsak a vizsgálat, hanem a versenytanácsai eljárás szakaszában, következésképpen az egész versenyfelügyeleti eljárásban feltétlen érvényesülést kíván meg. A jogalkotó a Tpvt. 67. § (4) bekezdésében elévülési határidőt állapított meg, ezt támasztja alá a szakaszt érintő módosítások és a kapcsolódó bírói gyakorlat. A jogszabályhelyet módosító 2005. évi LXVIII. törvény törvényjavaslati indokolása kifejezetten elévülési határidőről szól. A Tpvt. 67. §-át legutóbb a 2013. évi CCI. törvény 50. §-a módosította, az ennek alapjául szolgáló törvényjavaslat 93. oldala erre vonatkozóan rögzíti, hogy a kifejezés változtatása terminológiai pontosítás. A határozat hozatalát követő naptól hatályos szabályozás a határidőket kifejezetten a versenyfelügyeleti eljáráshoz kapcsolta, az eljárás az új szövegezés szerint a vizsgálat helyébe lépett. A jogalkotó ezzel is kifejezésre juttatta, hogy a vizsgálat és az eljárás azonos, átvette e körben a bírói gyakorlatot, amely már korábban is eljárást értett a vizsgálat alatt. Hivatkozott továbbá az Alkotmánybíróság 11/1992. (III.5.) AB határozatára, a 30/2014. (IX. 30.) AB határozat 108. pontjára, német bírósági döntésre, valamint az alperes VJ-102/2004/174. számú határozatára.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte, mert a felperesek keresetükben, majd a fellebbezésükben megismételt érveiket illetően olyan körülményt bemutatni és bizonyítani nem tudtak, amely az elsőfokú ítéletben foglaltakat megdöntené. Az ítélet a bizonyítási eljárását teljes egészében jogszerűnek ítélte. A közigazgatási eljárás iratanyaga alapján feltárható volt az ügyben valamennyi releváns tény és körülmény.

A II. rendű felperes fellebbezése kapcsán bírói gyakorlatra, kúriai döntésre hivatkozott, amely szerint a védekezéshez való jog, a tisztességes tárgyaláshoz való jog megsértését nem eredményezi az a körülmény, hogy a védett tanúkhöz a felperesek kérdéseket nem intézhettek, a vallomásukat

tartalmazó jegyzőkönyvet kivonatolt formában ismerhették meg. A Ket. 39/A. § alkalmazására jogszerűen került sor; a védett tanúkat egyik felperes előtt sem fedte fel. A Tpv.-ből nem lehet kiolvasni olyan rendelkezést, amely szerint relevanciája lenne bármiféle anyagi érdekeltiségnek, s az bármilyen összefüggésben lerontaná egy bizonyíték bizonyító erejét, továbbá, hogy az anyagi érdekeltiséget a feltárás körében jeleznie kellene. A rajtaütésből származó közvetlen okirati bizonyítékot S K. jegyzetét is a felperesek terhére értékelte, amely kétségtelenül a védett tanúktól független forrásból származó okirati bizonyíték. A felperes nem jelölt meg ésszerűen szükséges mértékű határidőt a kérdésfeltevések kapcsán, kérdéseket nem fogalmazott meg. S K spirálfüzetének önmagában álló értelmezése nem dönti meg a bizonyítékok oksági láncolatával kapcsolatos érvelését. A Ket. szerinti bizonyítékok egyenként és összességükben történő értékelése azzal teljesült, hogy egy logikai láncra fűzte fel a bizonyítékokat, azokat összességükben és összefüggéseikben értékelte. Valamennyi felperes vonatkozásában jogszerűen és megfelelően a szükséges körben határozta meg az érintett földrajzi piacot. A felperes vitatja, de érdemben nem cáfolja a határozatba foglalt árelemzést. Iratellenes az az értelmezése, miszerint a védett tanú vallomására és saját statisztikájára alapította a tényállást, mert az eljárás alá vont vállalkozásoktól bekért adatokat dolgozott fel. Más ésszerű magyarázatra hivatkozás egyéb bizonyítékokkal szemben irreleváns, amint ez a Kúria joggyakorlatából is kitűnik. A jogsértés időtartamát nem kizárólagosan a védett tanú vallomása alapján állapította meg. A bírói gyakorlat szerint helyes és jogszerű az a gyakorlata, amely a bírság megállapításakor a releváns forgalomból indul ki, függetlenül a vállalkozás nyereségességétől.

A III. és V. rendű felperesek fellebbezése a kereseti érvek megismétlése, amelyekkel szemben arra hivatkozott, hogy a védett tanú fizikai valójában is védett. Nem világos, hogy a felperesek mit vártak volna a keresztkérdésektől, annál inkább, mert semmilyen kérdés feltevését nem kérték. A felperesek semmiféle bűncselekményre vagy a bizonyítékok manipulálásához vezető cselekményre nem tudtak megalapozottan hivatkozni, azokat nem bizonyították, mint ahogyan a határidőnaplóban található firkák felperesi értelmezését sem. A határozat 410. pontjában világított rá arra, hogy a tanúk egymástól függetlenül, egymás vallomásainak az ismerete nélkül tettek nyilatkozatot. Bizonyítást nyert a határozat 387. pontja alapján, hogy nem léptek kapcsolatba egymással. A 375. pontban a szavahihetőség megítélése kapcsán rögzítette, hogy abban a világnézeti kérdések irrelevánsak. A bírság kiszabása körében a piacfelosztás végrehajtásának bizonyítatlanságát megfelelően súlyozta. A Bírságközlemény szerinti pontozásnál a piaci részesedésnek, mint az értékelt körülmények egyikének, mint nem kizárólagos szempontnak nincs előre meghatározott részértéke. Iratellenes az az állítás, hogy a piacfelosztás tekintetében is 5 pontot adott volna a végrehajtásra, amelyet kizárólag az árrögzítés körében mondott ki. A szakértői vélemény más bizonyítékokkal együtt alkalmas a határidőnapló hitelességének alátámasztására. A felperesek a jogalkalmazási gyakorlatát kifogásolják, ezzel kapcsolatban azonban nem normakontrollnak, hanem eljárása során panasznak lehet helye.

A IV. rendű felperes fellebbezése kapcsán kiemelte, hogy a felperes keresetlevelében, illetve a per első tárgyalásán nem kifogásolta a C20 megjelölés alkalmazását, fellebbezésének vonatkozó érvelése ezért a keresetváltoztatás tilalmába ütközik. Az elsőfokú ítélet megállapítása szerint megfelelő módon azonosította érintett áruként a C20 transzportbetont. A helyettesítés körében a Magyar Betonszövetség VJ/109/2005. számú eljárásban benyújtott egyedi mentesítés iránti kérelmében maga adta elő, hogy az előkevert betontermékek piaca homogén piac, az előkevert beton más árukkal ésszerűen nem helyettesíthető. A védett tanúknak a felső vezetői találkozók létezésére vonatkozó előadásai annak ellenére hitelesek, hogy azon ténylegesen nem vettek részt, hiszen irati bizonyítékok (2006-os táblázatok) igazolják az előre megállapodott kvóták létezését,

valamint okszerűen kikövetkeztethető, hogy az éves kvótáról történő megállapodás egy hierarchikus felépítésű vállalkozásnál a felső vezető kompetenciája. Határozatában nem szerepel olyan megállapítás, miszerint a VII. rendű felperes teljes működése jogellenesnek minősülne, azonban attól még, hogy a szövetségi üléseken jogszerű témákat is megtárgyaltak a résztvevők, még nem következik, hogy - az irati bizonyítékokkal és a védett tanúk vallomásával alátámasztottan - jogsértő tartalmú megbeszélésekre nem került sor. Nem keletkezett indokolási kötelezettsége a VJ/148/2008. számú eljárás vonatkozásában, mert a jelen ügyben más földrajzi piacon, más eljárás alá vontak, más történeti tényállás melletti magatartását vizsgálta. Arra hivatkozott, hogy a védett tanúkkal kapcsolatosan a határozata 384-387. pontjaiban foglalt értékelését az elsőfokú bíróság elfogadta.

A VI. rendű felperes fellebbezése kapcsán utalt arra, hogy a felperes fellebbezési ügyszakban megismételt kérelmeit az elsőfokú bíróság érdemben vizsgálta, és azokat, mint megalapozatlanokat elutasította. Nézete szerint a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetésére nincs törvényes lehetőség. A Tptv. 67. § (4) bekezdésével kapcsolatos felperesi hivatkozás kapcsán előadta, hogy a felperes bár hivatkozik bírói gyakorlatra, annak sem a tételes tartalmát, sem a konkrét logikai, jelen ügyre vonatkoztatott összefüggéseit nem mutatta be, ezért az pusztá kijelentés. Az elsőfokú ítélet erre vonatkozó megállapítása a Tptv. konkrét rendelkezéseit nem üresíti ki, viszont a Ket. rendszerére is figyelemmel pontos tartalommal tölti ki a jogfogalmakat. A felhívott szakaszból nem olvasható ki olyan értelmezés, amely szerint az alperesi hatóság bármikor, bármeddig, bárkivel szemben versenyfelügyeleti eljárást indíthatna. A határidőnapló részlet önmagában is utalhat a keletkezés dátumára, hiszen funkciója szerint éppen arra szolgál, hogy adott év adott napjai vonatkozásában a tulajdonosának a bejegyzéseit rendszerezze. Az írásszakértő igénybevételét az elsőfokú bíróság ítéletében, mint jogszerű eljárást megerősítette, az tőle függetlenül jutott arra a következtetésre, hogy a határidőnapló bejegyzései valószínűsíthetően 2006-ban keletkeztek. A feltárt bizonyítékokra figyelemmel a felperes értelmezése az árak szintjét illetően téves, az alperesi jogértelmezést kúriai döntés is erősíti. Az árelemzés nem igényel speciális szakértelmet, az elsőfokú bíróság a határozati árelemzését jogszerűnek ítélte. A felperes tekintetében a jogsértés időszakát az ítélet helyesen állapította meg, a fellebbezési érvelés cáfolatát az ítélet megfelelően tartalmazza.

A VII. rendű felperes fellebbezése kapcsán ismételten hivatkozott arra, hogy a felperes a Tptv 67. § (4) bekezdését tévesen értelmezi, az elsőfokú ítélet azt helyesen értelmezve megalapozott következtetésre jutott, hogy az nem elévülésről, hanem vizsgálatindítási tilalomról rendelkezik. A versenyfelügyeleti eljárás 2011. június 9. napján indult meg, nem 2013-ban, a folyamatban lévő vizsgálatba került a felperes ügyfélként bevonásra. A határozata 488. pontjában nem keretként értelmezte a felperes szerepét a jogsértésben, hanem azt tárta fel, hogy az egységes, folyamatos és komplex jogsértés tekintetében alapvetően adminisztratív feladatokat látott el. Az adminisztratív szervezői teendők nem valamiféle külső jóváhagyást jelentenek a jogsértéshez képest, hanem abban való kifejezett részvételt. A versenyjogi gyakorlat szerint az adminisztratív szervező jellegű feladatok ellátása alapján is megállapítható az egységes folyamatos és komplex kartelljogsértés miatti felelősség. Nem sérült a felperes önálló felelősségének megállapítására vonatkozó követelmény, azt a határozat VII.11.8. pontja tartalmazza. A határozat 389. pontjában világosan foglalt állást arról, hogy B B , D G S K , B R , dr. W A D I tanúk nyilatkozatát objektív, főként okirati bizonyíték nem támasztotta alá. Ny I K Zs , K Gy , M P , dr. U S , L Cs kapcsolatban - a fellebbezésben foglaltakkal szemben - nem rögzítette a határozat a felperes által vizionált ellentmondást, ekként a felperesi érvelés iratellenes.

A VIII. rendű felperes fellebbezésére előadta, hogy a VI., VII. és VIII. rendű felpereseknek nem

sikerült a fellebbezési érvelésükben megdönteni az elsőfokú ítéletben foglalt a Tpvt. 67. § (4) bekezdésére vonatkozó jogértelmezést, amely a jogszabály szövegének értelmezése körében adott okszerű következtetéseket tartalmaz. A jogalkotó szándékával nem egyező az olyan értelmezés, amely mellett a kérdéses egyéb rendelkezések alkalmazhatatlanok lennének, vagy eleve kizárt lenne az alkalmazhatóságuk. A jogszabályhely azt jelenti, hogy az eljárás tárgya nem lehet olyan magatartás az alperesi gyakorlatban, amely magatartás befejezésétől számított több, mint öt év eltelt. Nem azt mondja ki, hogy a vizsgálat nem folytatható le öt év elteltével egy adott vállalkozással szemben, hanem azt mondja, hogy öt év elteltével az elkövetett magatartás miatt nem lehet vizsgálódni, vizsgálatot viszont csak megindított eljárásban lehet végezni meghatározott magatartással szemben. Az eljárás megindításával 2011. június 9. napján a vizsgálatot megkezdte, ezért nincs annak relevanciája, hogy a vizsgált magatartásban való részvételükre tekintettel a VI., VII. és VIII. rendű felpereseket mikor vonta be. A bevonás nem minősül „új eljárás megindításának”. Az ítélet nem értelmezte kiterjesztően a Tpvt. 67. § (4) bekezdését, ugyanakkor a felperesi jogértelmezés, amely a vizsgálatba történő bevonást egy újabb eljárás megindításának minősíti, kifejezetten szembe megy a Ket. és a Tpvt. rendelkezéseivel. Nincs szerepe a felperes által relevánsnak tartott másodlagos jogforrásoknak, a Tpvt. módosítás indokolásának, az idézett alkotmánybírói döntéseknek. A korábbi versenyfelügyeleti eljárásokban született döntések sem támasztják alá a felperesi jogértelmezést, a német bíróság döntése pedig a magyar jogszabályok értelmezése kapcsán irreleváns hivatkozás.

A felperesek fellebbezése az alábbiak szerint alapos.

A Fővárosi Törvényszék a nem nyilvános iratokba történt betekintéssel, valamint az alperesi határozat lényegi elemeinek kiemelésével az általa megállapított tényállás alapján vizsgálva a határozat jogszerűségét az elsőfokú bíróságtól eltérő, alábbi következtetésre jutott.

A VI., a VII. és VIII. rendű felperesek elévülésre történő hivatkozása kapcsán az elsőfokú bíróságnak az általa helyesen felhívott jogszabályhelyekre alapított okfejtésével a másodfokú bíróság a következők szerint nem ért egyet. Más jogágakkal szemben a közigazgatási jogviszonyokra vonatkozó anyagi és eljárási szabályok, ezek között a Tpvt., valamint a Ket. valóban nem tartalmaz elévülés elnevezés alatt a közigazgatási anyagi jog érvényesülését, vagy érvényesíthetőségét kizáró, illetőleg eljárást megakadályozó jogintézményt. Különböző elnevezés alatt azonban olyan rendelkezésekről, amelyek az időmúlásnak jogalakító, azt elenyésztető hatást tulajdonítanak, az említett törvények is szólnak. Mivel jogirodalmi megközelítésben az elévülés a hosszabb ideje fennálló bizonytalan jogi helyzetek rendezésének egyik eszköze, ezért ez utóbbi szabályok elévülési szabályként azonosíthatók. A Fővárosi Törvényszék olvasatában is igaz ugyan az, hogy az eljárás és a vizsgálat nem azonos fogalmak. E szavak törvénybeli alkalmazása, azok tartalma külön törvényi fogalom-meghatározás hiányában is egyértelmű. Eljárás alatt meghatározott műveletek, tevékenységek összességét, a jogban jogszabályban megjelölt tevékenységek rendszerét, összességét; szervezetek, személyek meghatározott keretben tanúsítandó magatartását, a vizsgálat alatt pedig valaminek vagy valakinek az állapota tanulmányozását, a jogban jogi vagy természetes személy magatartásának a jogszabállyal történő egybevetését értjük. A két fogalom tartalmi megközelítéséből azok hétköznapi, de jogi szöveggént történő értelmezéséből egyaránt kitűnik, hogy az eljárás tágabb fogalom, mint a vizsgálat, amely az előbbi részeként is meghatározható. A Tpvt. a vizsgálatot (panasz; bejelentés esetén) eljárást megelőző és - hivatalból történő eljárás esetén - eljáráson belüli hatósági tevékenységként egyaránt szabályozza. A Tpvt. XI. fejezetében a

jogalkotó a versenyfelügyeleti eljárás lefolytatását, ezen belül a versenyfelügyeleti eljárás hivatalból történő megindítását szabályozza, amely rendelkezések között a vizsgálatról a versenyfelügyeleti eljárás részeként, annak egyik első elemeként szól. A jelen perben felülvizsgált határozat nem vitásan hivatalból indított versenyfelügyeleti eljárásban született, következésképpen a hivatalból indított versenyfelügyeleti eljárásban lefolytatandó vizsgálat a versenyfelügyeleti eljárás megindítását már ez okból sem előzhette meg. A hivatalból indított versenyfelügyeleti eljárás a 70. § (1) bekezdése alapján megjelölt vizsgálandó tevékenységek és körülmények kapcsán az 50. §, az 52. §, valamint a 70. § (5) bekezdésében megfogalmazottak szerint azonosítható ügyféllel szemben, vele legkésőbb a Tptv. 65/A. (6) bekezdése szerint közölt végzéssel indulhat. Azaz a hivatalból megindított eljárásnak van tárgya, amely a vizsgálandó magatartással vagy magatartásokkal, továbbá van alanya, amely a Tptv. 52. §-ában meghatározott ügyféllel vagy ügyfelekkel azonosítható. A fenti jogszabályhelyekből az is következik, hogy a meghatározott ügyféllel szemben, a megjelölt magatartása miatt indított eljárásnak, valamint a vizsgálat megkezdésének az időpontja lehet azonos, de ez utóbbi semmiképpen nem előzheti meg az előzőt. A hivatalból indított eljárás ügyfelei azonosításának az eljárás, a vizsgálat indításának törvényi akadálya fennállásának a megállapítása szempontjából van jelentősége. A felperesek bevonásakor hatályos Tptv. 67. § (4) bekezdése értelmében ugyanis nem indítható vizsgálat - a jogorvoslati eljárás folytán megismételt eljárást ide nem értve -, ha az e törvény III. Fejezetének rendelkezéseibe ütköző magatartás esetén az elkövetés óta három év, IV-VI. Fejezetének rendelkezéseibe ütköző magatartás elkövetése óta öt év eltelt. Ha a jogsértő magatartás folyamatos, a határidő a magatartás abbahagyásakor kezdődik. Ha a jogsértő magatartás azzal valósul meg, hogy valamely helyzetet vagy állapotot nem szüntetnek meg, a határidő mindaddig nem kezdődik el, amíg ez a helyzet vagy állapot fennáll. Amennyiben vizsgálat az eljárást megindító végzésben azonosítható ügyfelekkel szemben meghatározott időtartam leteltével nem kezdeményezhető, mert a törvény azt kizárja, úgy ennek a feltételnek az eljárás megkezdésével egyidejűleg is teljesülnie kell. Nyilvánvaló ugyanis, hogy nincs értelme az olyan hivatalból indítandó eljárásnak, amelyben a vizsgálat lefolytatása kizárt. Ebben az értelemben helyesen érveltek azzal a felperesek, hogy az eljárás és a vizsgálat tartalmilag azonos feltételek esetén folytatható, hiszen a vizsgálat lefolytathatóságával és az eljárás megindíthatóságával szemben a jogalkotó ugyanazon feltételeket állította. Ha a jogalkotó az eljárás, valamint a vizsgálat megindulásakor megnevezett ügyfél esetében a 67. § (4) bekezdését alkalmazni rendelte, ugyanezeket a feltételeket a később bevont ügyfelekkel szemben is alkalmazni kell. Ügyfélé válásuk ugyan az 53. § (4) bekezdése alapján a bevonásukkal kezdődik, azonban ezt a döntést esetükben a velük szembeni eljárás megindításának lehet és kell értelmezni. A jogalkotó az eljárás megindulásakor megnevezett ügyfél és a bevonással ügyfélévé váló ügyfelek között nem tehet, de nem is tett megkülönböztetést. Nem helytálló tehát az elsőfokú bíróságnak az a konklúziója, hogy a felperesi hivatkozás elfogadása esetén nincs „értelmezési tartománya” a Tptv. 67. § (4) bekezdése mellett a 70. § (4) bekezdésének és a 72. § (1) bekezdés b) pontjának. Éppen ellenkezőleg a Tptv. 53. § (4) bekezdését, valamint a 70. § (4) bekezdését kizárólag a 67. § (4) bekezdésével összhangban, arra tekintettel kell és lehet értelmezni, azaz a 67. § (4) bekezdése értelmében az eljárásba bevonni az 53. § (4) bekezdése alapján azt az ügyfelet lehet, illetve az ügyféllel szemben az eljárást, a vizsgálatot a 70. § (4) bekezdése szerint azon magatartás tekintetében lehet kiterjeszteni, akivel szemben, illetve amelyre nézve a 67. § (4) bekezdésben megállapított határidő még nem telt el. Csak ez az értelmezés felelhet meg az Európai Unió Tanácsa 2002. december 16-i 1/2003/EK rendelete 25. és 26. cikkeinek, amelyben a Tanács a versenyjogsértő magatartások, valamint a szankciók végrehajtásának elévüléséről rendelkezett. Az alperes és az elsőfokú bíróság értelmezése a Tptv. 67. § (4) bekezdését üresítené ki, hiszen az ügyfélbevonás és az ügykiterjesztés

szabályai alapján lehetővé válna időhatár nélkül - egy megindult ügybe más ügyfél bevonásával és tekintetében az ügyet más ügyre történő kiterjesztésével - eljárni.

Az alperes megállapítása szerint a VI. rendű felperes jogsértése 2007. január 30. napjáig tartott, az eljárásba történő bevonására a jogsértést követő öt éven túl, 2012. november 19. napján került sor. A VII. rendű felperes jogsértése 2007. december 31. napjáig, míg a VIII. rendű felperes jogsértése 2007. augusztus 20. napjáig tartott, eljárásba történő bevonásuk ugyancsak 5 éven túl, 2013. szeptember 3-án történt. Mindhárom felperes esetében az eljárásba történő bevonásuk ezért a Tpv. 67. § (4) bekezdésébe ütközött.

Eltérően más jogágaktól, beleértve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát szabályozó Pp.-t is, a Ket. 39/A. § (1) bekezdése és az azzal automatikusan együtt alkalmazandó Ket. 54. § (4) bekezdése megteremtette a közigazgatási eljárásban azon tanúk csoportját, akik személyes adataik, továbbá nevük zárt adatként történő kezelésén túl testi valójukban is anonimak, fizikális megjelenésük az eljárás ügyfelei és egyéb résztvevői előtt ismeretlenek, ezért az általuk az előbbieken meghatározott feltételek között tett tanúvallomásuk csak kivonatolt formában ismerhetők meg. A tanúvédelem ilyen magas foka a közigazgatási eljárásban, különösen például éppen a versenyjog területén lehet indokolt és lehet összeegyeztethető a tisztességes eljárás elvével, azonban az kétségtelen, hogy e jogintézmény az ügyféli jogokat jelentősen korlátozza. A Pp. tanúra vonatkozó rendelkezései nem teszik lehetővé a bíróság számára, hogy a Ket. 39/A. § (1) bekezdése szerinti védelmet megszüntesse, de még azt sem, hogy a tanút a közigazgatási eljárásban biztosított feltételekkel azonos feltételek mellett meghallgathassa. Mivel a Ket. 39/A. § (1) bekezdése szerint minősített tanú esetében a Ket. 54. § (4) bekezdése nem választható, hanem automatikus következmény, ezért az ily módon történő meghallgatás szabályszerű lefolytatásának kiemelkedő jelentősége van, amelyet a meghallgatásról készített jegyzőkönyvnek kell tükröznie. Ezekben az esetekben a hatóságnak mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy az ügyfelek kényszerű távolléte jogaik csorbítását ne eredményezhesse. A jegyzőkönyvben ezért indokolt a meghallgatás előzményének, valamint a körülményeinek leírása; a hatóság és a tanú részéről elhangzó nyilatkozatok szó szerinti rögzítése, hiszen csak így derülhet ki, hogy a tanú kérdésre, vagy önállóan tesz nyilatkozatot. A tisztességes eljárás elvének érvényre juttatása ezekben az esetekben a hatóságtól megköveteli azt is, hogy az ügyfelek távollétében mindazokat a kérdéseket is feltegye, amelyeket feltehetően a távollévő ügyfelek feltennének. Az ügyfeleknek megfelelően elegendő határidővel, nem két nap alatt, azt is biztosítani kell, hogy kifogásaikat, észrevételeiket előterjesszék és maguk is tehessenek fel kérdéseket. A felülvizsgálatot végző bíróság csak az ily módon felvett és a valóságnak megfelelő jegyzőkönyvek alapján győződhet meg a meghallgatás szabályosságáról, a rögzített nyilatkozat befolyás- és érdekmentességéről vagy azoknak a tanúvallomás hitelességét érintő befolyásáról.

A felperesek a keresetükben, illetve fellebbezésükben valamennyien sérelmezték a Ket. 54. § (4) bekezdése alkalmazását, amivel direkt és indirekt módon a Ket. 39/A. § (1) bekezdése alkalmazásának jogsértő voltát is állították, ezért a Fővárosi Törvényszék a Ket. 39/A. § (1) bekezdés alkalmazásának körülményeire kiemelt figyelmet fordított. A nem nyilvános iratokba történt betekintés alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság azokat a zárt iratokat külön nem vizsgálta, amelyekben a védett tanúk a természetes személyazonosító adataik zárt kezelését kérték, ennél fogva az abban megjelölt indokokat sem vizsgálta. A Ket. 39/A. § (1) bekezdése feltételeinek teljesülését és a jogszabályhely alkalmazásának a jogszerűségét az elsőfokú bíróság csak azokból a -

zárt adatkezelést elrendelő - végzésekből állapította meg, amelyeket a személyre utaló adatok törlésével az alperes annak dacára tette a nyilvánosan betekintheső iratok közé, hogy annak kézbesítését a hivatkozott bekezdés kizárólag a zárt adatkezelést igénylőnek teszi lehetővé, amennyiben a kérelmet teljesítő döntés születik. Az elsőfokú bíróság ezért joggal feltételezhette, hogy az iratok között elfekvő, a zárt iratkezelést elrendelő határozatok indokolásai csak utalnak a védett tanúk által megjelölt okokra, nem azonosak azokkal.

Az alperes határozatának 378. és 379. pontjaiban szükségesnek tartotta a védett tanú jogintézménye esetében érvényesülő szabályozás és elvi gyakorlati tételek bemutatását, amely során alapvetően a Ket.Nagykommentárjában szereplő értelmezésre támaszkodott, miszerint a „védettség megszerzéséhez a Ket. azt a feltételt támasztja, hogy indokolt kérelmet kell előadni és valószínűsíteni kell, hogy a kérelmezőt az eljárásban való közreműködése miatt súlyosan hátrányos következmény érheti. A valószínűsítés nem bizonyítás. Alapvetően elegendő, ha a kérelmet előterjesztő összefüggő ésszerű indokát adja a védettség iránti kérelemnek. Az eljáró versenytanács súlyosan hátrányos következmények alatt a Ket. Nagykommentárjával egyezően az alábbiakat érti: az érintett vagy hozzátartozói sérelmére kilátásba helyezett vagy már véghez is vitt bűncselekményt, szabálysértést, személyi vagy vagyoni hátrányt, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen”. A Ket. 39/A. § (1) bekezdésének fentiek szerinti értelmezésével a Fővárosi Törvényszék maga is egyetért, azonban azt kellett megállapítania, hogy az alperes volt az, aki az általa is vallott elveket és a vonatkozó jogszabályi előírást a zárt adatkezeléssel kapcsolatos döntései hozatalakor nem tartotta szem előtt. A másodfokú bíróság az 1. tanúhoz köthető kérelem tekintetében a zárt iratokból - nyilvánosan közölhetően - azt állapította meg, hogy a kérelem formai és tartalmi szempontból nem felel meg a vele szemben támasztott követelményeknek. A kérelmet megelőzően nincs olyan zárt irat, amely az 1. tanú jogi képviselőjének adott meghatalmazását, vagy arról felvett hivatalos feljegyzést tartalmazna. A Ket. 40/A. § (1) bekezdése szerinti meghatalmazást nem foglalták a kérelembe, a kérelemhez meghatalmazást mellékletként sem csatoltak, a kérelemben a kérelmező ügyfél neve hiányzik, ezért nem állapítható meg, hogy a kérelem előterjesztője az 1. tanú, vagy annak nevében a jogi képviselője volt. Így a kérelmet ismeretlentől származónak kellett tekinteni. E kérelem tartalmi okból sem felelt meg a jogszabályi feltételnek, mert bár több hátrányos következményre utalt, azokból egyet sem jelölt meg, ezért az okok ismerete hiányában semmiféle hátrány bekövetkezte senki tekintetében nem valószínűsíthető.

A törvényszék a 2. és 3. tanú esetében sem találta valószínűsíthetőnek a hátrányok bekövetkeztének lehetőségét. Ugyan nem kizárt a Ket. 34. § (1) bekezdése és a 39. § (11) bekezdése alapján a szóbeli kérelem hatóság általi hivatalos feljegyzésben történő rögzítése, azonban e tanúk esetében az indok majdnem azonos szavakkal történő rögzítése arra utal, hogy azt nem a kérelmezők, hanem a kérelmet rögzítők jelölték meg. Ezt az a körülmény is alátámasztja, hogy a kérelem oka legalább az egyikük tekintetében, a személyi körülményére történő előadása alapján hiányzott, noha a jogszabályhely értelmében a kérelem indokának a kérelem előterjesztése idejére értelmezhetően kell fennállnia. Az is beszédes, hogy miközben az alperes a vizsgálati jegyzőkönyv minden oldalának tanúi aláírását igényelte, a meghallgatáskor sem tartotta szükségesnek a hivatalos feljegyzése utólagos tanúi ellenjegyzését. A másodfokú bíróság ezért azt állapította meg, hogy a 2. és 3. tanúk a kérelmüket nem indokolták, a kérelmük alapjául szolgáló körülményeket nem valószínűsítették, a megjelölt okokat az alperes a valószínűsítés szintjén nem vizsgálta. Mindezekből a Fővárosi Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a Ket. 39/A. § (1) bekezdésébe ütköző módon kezelte az 1., 2. és 3. tanúk adatait zártan és hallgatta meg őket ezzel összefüggésben a Ket. 54. § (4) bekezdésébe ütköző módon.

Az előzőekben megfogalmazottak szerint nincs arra jogszerű lehetőség, hogy a védett tanúk státuszát a bíróság megváltoztassa, hiszen tekintetükben – a felperesi hivatkozással ellentétben – a Pp. 172. § (5) bekezdése nem alkalmazható, ezért a Fővárosi Törvényszék csak arra szorítkozhatott, hogy a védetté nyilvánításról szóló döntések jogsértő voltát megállapítsa és annak jogkövetkezményeit levonja, azaz a jogsértő módon szerzett bizonyítékokat a bizonyítékok sorából kizárja.

A felperesek jogsértését alperes szerint igazoló további bizonyítékok vizsgálata kapcsán a Fővárosi Törvényszék megállapította, hogy a védett tanúk vallomásának kiemelése esetén nincsen egyetlen olyan bizonyíték sem, amely önmagában vagy a bizonyítékok együttesen alátámasztanák az alperes által megjelölt időtartamra vonatkozóan a felperesek jogsértését. A táblázatoknak a rajta levő dátumokon történő létrejöttét, rovatainak a megbeszélésen elhangzottakkal és számítógépen rögzítettekkel, majd a kinyomtatott verziókkal azonos tartalmát, azaz korabeli származását kizárólag az I. tanú vallomása tanúsíthatja, hiszen a másik két védett tanú vallomása azok aznap keletkezését és tartalmát nem támasztotta alá, e tanúk kizárólag arról nyilatkoztak, hogy hasonló tartalmú táblázatok készültek. Az I. tanú vallomásának kizárásával megállapítható, hogy a táblázatok korabeli nyilvános adatok ismeretében is készülhettek. A határidőnapló, a naptárlapok, valamint a spirálfüzet bejegyzései, amelyek a vállalkozásokra, valamint a találkozókra vonatkozóan tartalmazznak részadatokat, ugyancsak nem igazolják a felperesek versenyjogsértő magatartásait, mert a bejegyzések az adott piacot és a versenytársakat ismerő által nyilvánosan tudható adatoknál többet nem tartalmaznak, azoknál többre külön-külön, de együttesen sem utalnak. Mindezek fényében a szakértő megállapításának semmilyen jelentősége nem volt. A védett tanúk által szolgáltatott előbbi iratok, valamint a spirálfüzet az ármegállapodásra egyáltalán nem utalnak, azt az erre vonatkozó alperesi számítások önmagukban nem igazolják. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság ezért a II.-V. rendű felperesek tekintetében azt állapította meg, hogy a rendelkezésre álló és értékelhető bizonyítékok az alperes által megállapított tényállást nem támasztják alá, ennél fogva az alperes a tényállás felderítési és tisztázási kötelezettségének nem tett eleget, ezért a határozata megalapozatlan, a Ket. 50. § (1) bekezdésébe ütközően jogsértő.

A Tpv. 67. § (4) bekezdése megsértését az eljárás megszüntetésére alapot szolgáltató okként a Ket. 31. §-a, valamint a Tpv. nem szabályozza, s ez az eset a Tpv. 53. § (2) és (3) bekezdései, valamint a 75. § (1) bekezdésének hatálya alá sem vonható, ezért a VI., a VII. és a VIII. rendű felperesek tekintetében nincs lehetőség a Tpv. 83. § (4) bekezdése alapján a jogsértő alperesi határozat megváltoztatásával az eljárás megszüntetéséről rendelkezni. A Fővárosi Törvényszék a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatva az elsőfokú ítéletet ezért rájuk vonatkozóan a Pp. 339. § (1) bekezdése első mondatrésze alapján helyezte hatályon kívül az alperesi határozatot, míg a II., a III., a IV. és V. rendű felperesek tekintetében a Pp. 339. § (1) bekezdése alapján a jogsértő határozat hatályon kívül helyezésével az alperest új eljárásra kötelezte.

Az új eljárásban a tényállás felderítéséhez a bizonyítás kiegészítése szükséges, amelynek keretében a védett tanúk ismételt meghallgatandók. Arra irányuló kérelem esetén a Ket. 39/A. § (1) bekezdése feltételeinek fennállása esetén a meghallgatást a Ket. 54. § (4) bekezdése szerint kell lefolytatni. Ennek során az alperesnek fel kell tennie mindazokat a kérdéseket, amelyeket a felperesek a perben kérdésként vagy észrevételként már megfogalmaztak, és lehetőséget kell biztosítani számukra további kérdések megfogalmazására. A Fővárosi Törvényszék felhívja az alperest, hogy az új eljárásban hozandó határozatának szerkesztése során tartsa be a Ket. 72. § (1)

bekezdés e) pontjában foglaltakat és mellőze a bizonyítékok tartalmának, a bírósági gyakorlatnak, a különböző döntéseknek, az eljárás alá vontak nyilatkozatainak, észrevételeinek ismertetését, mert ezek nem tartoznak a határozatra, annak a többi között elsősorban az általa megállapított tényállást, az annak alapjául szolgáló bizonyítékok megjelölését és azok elfogadásának okát kell tartalmaznia. Amennyiben az alkalmazott jogszabályok megjelölése mellett döntésekre kíván hivatkozni, az arra utalás mellett azokat legfeljebb a határozat mellékleteként csatolja és mellőzze a lábjegyzeteket.

A fellebbező felperesek pernyertesek lettek, ezért a Fővárosi Törvényszék a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest az eljárásban felmerült első és másodfokú perköltségek megfizetésére, amelyet a Pp. 79. § (1) bekezdése szempontjai alapján állapított meg. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdése és 42. § (1) bekezdése szerinti kereseti, és 46. § (1) bekezdése szerinti fellebbezési illetéket az. 5. § (1) bekezdés c) pontja szerint illetékmentes pervesztes alperes helyett a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986.(VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2016. december 14.

dr. Matheidesz Ilona s.k. a tanács elnöke,

dr. Rác Krisztina s.k. előadó bíró,

dr. Szőke Mária s.k. bíró